

Stationsgebied Breda

BREDA OMARMT LANEN EN SIERBOMEN

Het stationsgebied Breda is de afgelopen jaren compleet veranderd. Er kwam een nieuw station inclusief een compleet nieuwe buitenruimte. In die buitenruimte speelt kwalitatief hoogstaand groen een prominente rol. Lanen met zomerlindes, Japanse honingbomen en 68 tijdelijke fruitbomen bepalen het straatbeeld en geven kleur aan het gebied.

‘Breda werd begin deze eeuw opgenomen in het HSL-traject en werd daarmee aangemerkt als een Nieuw Sleutelproject. Er kwam geld beschikbaar voor een compleet nieuw station en de inrichting van de buitenruimte’, herinnert Harold van den Broek, landschapsarchitect bij de gemeente Breda zich. ‘Toen ik 10 jaar geleden *pas* aansloot bij de ontwikkeling gingen we net van start met het opstellen van een buitenruimtevisie, het startdocument richting alle concrete ontwerpgegevens en de basis voor de inrichting van het groen.’ Eigenheid en internationale allure waren de kernpunten van die visie. Nu, tien jaar later, worden grote delen van het project opgeleverd en is ‘Via Breda’ getransformeerd tot een nieuw stadsdeel met kansen voor wonen, werken en cultuur.

Bouwmeesteroverleg

De gemeente Breda heeft de plannen voor de omliggende openbare ruimte in eigen beheer ontwikkeld, maar niet zonder support. ‘Vier keer per jaar hebben we een groot bouwmeesteroverleg waarin de stads-, spoor- en rijksbouwmeester met mensen

vanuit de gemeente de plannen bespreken. Alleen als iedereen achter de plannen staat, voeren we ze uit', zegt Van den Broek. De groene lanen vormden een van de elementen waar iedereen het over eens was. 'Breda kent vele groene lanen en die traditie hebben we bij het stationsgebied doorgezet. Aan de noordzijde van het station is een lindenstructuur met drie rijen aangelegd en in de Speelhuuslaan, een 400 jaar oude straat, hebben we ook de oudere bomen geïntegreerd in het ontwerp.'

Zomerlinde

Het ontwerpteam koos voor de zomerlinde (*Tilia platyphyllos*) als belangrijkste groene element van de spoorzone. Dit is een boom die van oorsprong in Nederland groeit en zeer oud kan worden. Het is een sterke boom die een stedelijke omgeving goed verdraagt en op verschillende plekken in het stationsgebied is aangebracht. Uiteindelijk waren er 385 lindes nodig voor de groene hoofdstructuur. Het bijzondere is dat de nieuwe lindes allemaal al twaalf jaar oud zijn en dezelfde dikte en lengte hebben.

Waar koop je zo'n grote partij uniforme bomen? 'Met Van den Berk Boomkwekerijen uit Sint-Oedenrode is een meerjarencontract afgesloten voor de zomerlindes. Het bijzondere aan het meerjarencontract is dat we de continuïteit van de laanstructuur kunnen waarborgen. Als een zomerlinde moet worden vervan-

gen, staat er een voorraad op de kwekerij die we kunnen inpassen. De lindes hadden op het moment van plaatsing een stamomtrek van 18 tot 20 cm, maar het uitgangspunt is dat alle lindes bij oplevering van het project een stamomtrek van 35 tot 40 cm hebben. De zomerlinde heeft daardoor direct een goed groen aanzicht, is minder gevoelig voor vandalisme en heeft minder onderhoud nodig.'

Airpots

Een ander bijzonder aspect van de laan is de plantingsperiode. Van den Broek: 'Bomen worden normaliter in de rustperiode, als het blad van de bomen is, geplant. Maar omdat we geen vertraging wilden oplopen, zijn in het voorjaar van 2014 76 lindes gerooid. Deze zijn op een speciaal ingericht veld op de kwekerijen op zogenoemde "airpots" gezet.'

Anneke de Jong van Van den Berk Boomkwekerijen vult aan: 'Door gebruik te maken van

»

De mieren van Florentijn Hofman

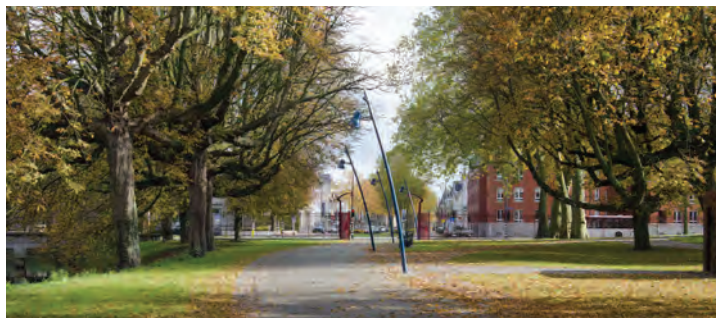
Kunst is een wezenlijk onderdeel van de openbare ruimte van het stationsgebied in Breda. De meest in het oog springende naam is die van Florentijn Hofman. De kunstenaar bekend van de Rubber Duck en het Arnhemse Aardvarken maakte voor Breda een kunstzinnige verbinding tussen het station en het centrum. 800 rode mieren kruipen door de Willemsstraat over keien van natuursteen. 'De meningen zijn nog erg verdeeld, maar dat hoort kunst natuurlijk te doen. Het hoort reacties los te maken', aldus Van den Broek.

airpots kan het plantseizoen worden verlengd. Afhankelijk van het systeem worden de kluiten omwikkeld door een kunststof cilinder met luchtgaatjes. De bomen worden daarna tijdelijk op een speciaal ingericht veld weggezet, waar ze middels een druppelsysteem worden voorzien van water en voeding. Op deze manier hebben ze de mogelijkheid door te wortelen en worden ze gestimuleerd om haarwortels te ontwikkelen. De bomen kunnen op ieder gewenst moment worden geplant.'

Sierbomen

In het gebied zijn verschillende bomen met een bijzondere sierwaarde geplant. Er is gekozen voor onder andere de Japanse honingboom

(*Sophora japonica*) en de Anna Paulowna boom (*Paulownia tomentosa*) 'De lindes zorgen voor de eenduidige hoofdstructuur en de overige sierbomen zijn de kers op de taart', aldus Van den Broek. 'Het geeft een bijzonder karakter aan de groene ruimtes die aan de Stationslaan liggen. Ook konden we hiermee een aantal bestaande bomen opnemen die op deze manier heel vanzelfsprekend opgaan in het geheel.'

De fruitbomen van Via Breda

Van den Broek: 'Het project is als vanzelfsprekend in fases uitgevoerd. De werkzaamheden trokken door het gebied en we wilden dat laten zien aan de bewoners. We wilden eerst iets doen met vlaggen als reclamemiddel, maar we kwamen al snel uit bij een leuker middel: fruitbomen in oude veilingkisten. 68 kisten schilderden we knalrood en we brachten het logo van Via Breda aan. Die bomen van de bekende rassen bellefleur, sterappel, doyenne du comice en conference trekken door het hele gebied met de werkzaamheden mee. Mensen die door het gebied lopen, kunnen van die fruitbomen de vruchten van de Via Breda plukken.'

De beleving van de Willemstraat

De Willemstraat is de verbindingsstraat geworden tussen het station en de Bredase binnenstad. Bijna iedereen die vanaf het station komt, neemt deze straat richting Park Valkenberg. In het ontwerp is een brede middenloper aangebracht waar ondernemers terrasjes plaatsen. 'Door die middenloper hebben we een heel fijne verblijfsruimte gemaakt met een zware bomenlaan. Ook leuk is het lichtspel dat we aanbrengen met lantaarnpalen in de straat. In de nacht wordt bijvoorbeeld het maanlicht nagebootst en we kunnen spelen met lichtkleuren. Het biedt een extra beleving.'

Overgang naar Belcrum

Tegenover het station aan de noordzijde is de jaren-30-wijk Belcrum gelegen. Het hoogteverschil tussen het station met een hoogte van ongeveer 21 meter en de jaren-30-woningen is aanzienlijk. Van den Broek: 'Hier hebben we gebruikgemaakt van de al bestaande eikenlaan en die geïntegreerd in het plan. Op lager niveau is een vitrage van heesters aangelegd waardoor een half doorzichtige struiklaag is ontstaan. Door die inpassing is de menselijke maat ingebracht.'

Klimaatadaptatie

Het is een terugkerend aspect van elke gebiedsinrichting: de toenemende neerslag en de hittestress in stedelijke gebieden. In Breda lopen brede lanen richting het stationsgebied. 'De lanenstructuur en de heesters kunnen een deel van de neerslag opvangen, maar voor de extra waterveiligheid zijn grote infiltratieriolen aangebracht', aldus Van den Broek. 'Deze geperforeerde rioolsystemen zijn een technische oplossing om de straten droog te houden. Het groen speelt zeker een rol, maar het is niet mogelijk om alles via de bermen af te voeren.'

NSP-niveau

'We zijn een heel hoge ambitie aangegaan en dat moet je ook in beheer waarmaken. Onderdeel van de ontwikkelingen die vallen binnen de Nieuwe Sleutelprojecten (NSP) is dat de omgeving integraal met een hoog kwaliteitsniveau wordt ontworpen en daar hebben we extra beheergelden voor vrij weten te maken. In de structuurvisie is het stationsgebied als tweede centrum van de stad omschreven en het zal ook op die manier worden beheerd', zegt Van den Broek.

